EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 27.1.2025
COM(2025) 25 final

2025/0011 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega muudetakse 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust (EL) (ST 10157/21 INIT; ST 10157/21 ADD 1), millega kiidetakse heaks Läti taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang

{SWD(2025) 10 final}

2025/0011 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega muudetakse 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust (EL) (ST 10157/21 INIT; ST 10157/21 ADD 1), millega kiidetakse heaks Läti taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu,[1] eriti selle artikli 20 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Pärast seda, kui Läti esitas 30. aprillil 2021 riikliku taaste- ja vastupidavuskava, tegi komisjon nõukogule ettepaneku anda sellele positiivne hinnang. Nõukogu kiitis positiivse hinnangu heaks nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsusega[2]. Seda rakendusotsust muudeti 8. detsembril 2023[3].

(2) 18. detsembril 2024 esitas Läti komisjonile põhjendatud taotluse ettepanekuga muuta nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 21 lõikele 1, sest taaste- ja vastupidavuskava ei ole objektiivsete asjaolude tõttu enam võimalik teatavas osas täita. Seepärast on Läti esitanud muudetud taaste- ja vastupidavuskava.

Taaste- ja vastupidavuskava muutmine vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 21

(3) Läti taaste- ja vastupidavuskavasse objektiivsete asjaolude tõttu tehtud muudatused puudutavad 28 meedet.

(4) Läti on selgitanud, et meetme algse eesmärgi saavutamiseks on kümmet meedet paremate alternatiivide rakendamiseks muudetud. See puudutab: komponendi 1 (kliimamuutused ja keskkonnasäästlikkus) meetme 1.1.1.r (Riia suurlinnatranspordisüsteemi keskkonnasäästlikumaks muutmine) sihti 4, eesmärki 5a ja kirjeldust; komponendi 2 (digipööre) meetme 2.2.1.1.i (digitaalse innovatsiooni keskuste ja piirkondlike kontaktpunktide loomise toetamine) sihte 43, 44, eesmärki 44a ja kirjeldust, meetme 2.2.1.4.i (finantsinstrumendid, millega hõlbustatakse ettevõtjate digipööret) sihte 50, 51, 52 ja kirjeldust; meetme 2.3.2.1.i (kodanike

[1] ELT L 57, 18.2.2021, lk 17.
[2] ST 10157/21 INIT, ST 10157/21 ADD 1.
[3] ST 15569/23 INIT, ST 15569/23 ADD 1.

digioskused) sihte 71 ja 72 ja kirjeldust ning meetme 2.3.2.2.i (riigi ja kohalike omavalitsuste digipöörde jaoks vajalike oskuste ja vajaliku suutlikkuse arendamine) eesmärki 74, sihte 75 ja 76 ja kirjeldust; komponendi 3 (ebavõrdsuse vähendamine) meetme 3.1.2.1.i (meetmed, millega edendatakse puuetega inimeste juurdepääsu avalikele teenustele ja tööhõivele) eesmärke 115 ja 116, sihti 117 ja kirjeldust; komponendi 6 (õigusriik) meetme 6.2.1.3.i (ühtse koolituskeskuse loomine kohtunike, kohtutöötajate, prokuröride, prokuröride abide ja spetsialiseerunud uurijate kvalifikatsiooni arendamiseks (interdistsiplinaarsed küsimused) sihte 193 ja 194, meetme 6.3.1.1.i (avatud, läbipaistev, õiglane ja vastutustundlik avalik haldus) eesmärki 200, sihti 201 ja kirjeldust ning meetme 6.3.1.2.i (avaliku halduse professionaalsemaks muutmine ning haldussuutlikkuse suurendamine) eesmärki 202, sihti 203 ja kirjeldust ning komponendi 7 (REPowerEU) meetme 7.3.i (elektri ülekande- ja jaotusvõrkude ajakohastamine, digitaliseerimine ja kindlustamine) sihti 224. Seepärast on Läti taotlenud eespool nimetatud meetmete, sealhulgas asjaomaste eesmärkide ja sihtide muutmist. Läti on samuti taotlenud komponendi 1 (kliimamuutused ja keskkonnasäästlikkus) meetme 1.1.1.1.i (konkurentsivõimeline reisijate raudteevedu Riia linna ühistranspordisüsteemis) sihi 4 ja meetme 1.1.1.2.i (Riia linna ühistranspordisüsteemi keskkonnasõbralik parandamine) eesmärgi 5a alla kuuluva 5,3 km pikkuse kiirbussiliini väljajätmist. Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust tuleks vastavalt muuta.

(5) Läti on selgitanud, et 13 meedet on muudetud, et rakendada paremaid alternatiive, millega vähendatakse halduskoormust, kuid saavutatakse siiski meetmete eesmärgid. See puudutab: komponendi 1 (kliimamuutused ja keskkonnasäästlikkus) meetme 1.2.1.5.i (elektri ülekande- ja jaotusvõrkude ajakohastamine) ja meetme 1.3.1.r (suurõnnetuste ohjamise süsteemi kohandamine kliimamuutustega, tugevdades päästе- ja kiirreageerimisteenistusi) kirjeldust; komponendi 2 (digipööre) meetme 2.2.1.3.i (toetus uute toodete ja teenuste turule toomiseks) sihte 47, 48 ja 49 ning kirjeldust, meetme 2.3.1.r (täiskasvanuhariduse kestliku ja sotsiaalselt vastutustundliku tugiraamistiku väljatöötamine) eesmärke 57, 57a ja kirjeldust, meetme 2.3.2.3.i (digilõhe kaotamine sotsiaalselt haavatavate õppijate ja haridusasutuste jaoks) sihti 79 ja kirjeldust ning meetme 2.4.1.2.i (lairibavõrgu või väga suure läbilaskevõimega võrgu kliendiliini taristu arendamine) sihti 83; komponendi 3 (ebavõrdsuse vähendamine) meetme 3.1.1.6.i (heiteta sõidukite ostmine munitsipaalfunktsioonide ja -teenuste täitmiseks) sihti 108 ja meetme 3.1.2.5.i (töötute, tööotsijate ja töötuks jäämise ohus olevate inimeste osalemine tööturul) kirjeldust; komponendi 4 (tervishoid) meetme 4.1.1.3.i (teiseste ambulatoorsete teenuste osutajate tervishoiutaristu tugevdamise toetamine) sihte 141 ja 142; komponendi 5 (majanduse ümberkujundamine ja tootlikkuse reform) meetme 5.1.1.1.i (innovatsioonisüsteemi igakülgse juhtimismudeli kasutuselevõtmine ja pidev kasutamine) sihti 155, eesmärki 156 ja kirjeldust, meetme 5.2.1.r (kõrghariduse ning teaduse tipptaseme ja juhtimise reform) eesmärki 160, sihti 162 ja kirjeldust ning meetme 5.2.1.1.i (teadus- ja arendustegevuse ning konsolideerimise toetused) sihte 164 ja 165 ja kirjeldust ning komponendi 6 (õigusriik) meetme 6.2.1.1.i (rahapesu tõkestamise innovatsioonikeskuse loomine, et suurendada rahapesu avastamist) eesmärki 187 ja kirjeldust. Seepärast on Läti palunud eemaldada tarbetu taustteabe või menetluslikud elemendid, mis ei aita kaasa meetmete eesmärkide saavutamisele, selgitada, et teatavad elemendid on seotud meetmete eesmärkide või kontekstiga, ning lihtsustada selliste meetmete või eesmärkide ja sihtide kirjeldusi, mis tekitavad vastavate meetmete sihtmärkide saavutamisel põhjendamatut halduskoormust. Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust tuleks vastavalt muuta.

(6) Läti on selgitanud, et kaht meedet ei ole turunõudluse muutumise tõttu võimalik algses taaste- ja vastupidavuskavas osutatud tingimustel enam saavutada, kuna võrreldes ametiasutuste ootustega enne projektikonkursside väljakuulutamist on saadud pakkumuste arv ebapiisav. See puudutab komponendi 2 (digipööre) meetme 2.3.1.2.i (digioskuste arendamine ettevõtetes) sihte 63 ja 64 ja kirjeldust ning komponendi 3 (ebavõrdsuse vähendamine) meetme 3.1.2.3.i (pikaajalise sotsiaalhoolekande teenuse kerksus ja järjepidevus) sihte 122 ja 123 ja kirjeldust. Seepärast on Läti taotlenud meetme 2.3.1.2.i (digioskuste arendamine ettevõtetes) sihtide 63 ja 64 rakendamise nõutava taseme vähendamist. Läti on samuti taotlenud meetme 3.1.2.3.i (pikaajalise sotsiaalhoolekande teenuse kerksus ja järjepidevus) sihtide 122 ja 123 rakendamise nõutava taseme alandamist. Läti on taotlenud meetme kirjelduse ning sihtide 122 ja 123 muutmist rahastamise ja lepingute sõlmimise keskameti sõlmitavate lepingute arvu vähendamise kaudu ning pikaajaliselt hooldatavate isikute arvu vähendamise kaudu. Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust tuleks vastavalt muuta. Pärast meetmete väljajätmist määruse (EL) 2021/241 artikli 21 kohaselt on Läti esitanud taotluse võtta kasutusele vahendid, mis vabanesid meetmete väljajätmise ja rakendamise taseme alandamise tulemusel, ning lisada kolm uut meedet ja tõsta ühe meetme rakendamise taset. See puudutab komponendi 1 (kliimamuutused ja keskkonnasäästlikkus) meetme 1.1.1.i (Riia suurlinnatransporditaristu parandamine) eesmärke 4 ja 4a; komponendi 2 (digipööre) meetme 2.2.1.4.i (finantsinstrumendid, millega hõlbustatakse ettevõtjate digipööret) sihte 50 ja 51; komponendi 3 (ebavõrdsuse vähendamine) meetme 3.1.1.7.i (laenud kinnisvaraarendajatele madala üüriga sotsiaaleluasemete ehitamiseks) eesmärke 109a ja 109b; komponendi 3 meetme 3.1.2.6.i (tehniliste abivahendite kättesaadavuse hõlbustamine) sihti 130a. Seepärast on Läti taotlenud, et tõstetakse eesmärgi 4 rakendamise taset seeläbi, et siht 4 asendatakse eesmärgiga 4 ning lisatakse lepingute sõlmimine uue investeeringu jaoks, millega ajakohastatakse Riia keskraudteejaama, ning lisatakse eesmärk 4a, mis kajastab ehitustööde lõpuleviimist Riia keskraudteejaama ajakohastamiseks lisatud uue investeeringu raames. Sellega seoses on Läti taotlenud, et tõstetakse nõutava rakendamise taset ja muudetakse komponendi 1 (kliimamuutused ja keskkonnasäästlikkus) meetme 1.1.1.i (Riia suurlinnatransporditaristu parandamine) kirjeldust ning lisatakse transpordiinvesteering, mis on mõeldud Riia keskraudteejaama ajakohastamiseks. Läti on samuti taotlenud komponendi 2 (digipööre) meetme 2.2.1.4.i (finantsinstrumendid, millega hõlbustatakse ettevõtjate digipööret) sihtide 50 ja 51 rakendamise taseme tõstmist. Lisaks sellele on Läti taotlenud komponendi 3 (ebavõrdsuse vähendamine) meetme 3.1.1.7.i (laenud kinnisvaraarendajatele madala üüriga sotsiaaleluasemete ehitamiseks) ning eesmärkide 109a ja 109b lisamist. Meede 3.1.1.7.i (laenud kinnisvaraarendajatele madala üüriga sotsiaaleluasemete ehitamiseks) aitab täita 2019. aasta riigipõhist soovitust 3.2, mis keskendub investeeringutega seotud majanduspoliitikale ja mille eesmärk on taskukohase eluaseme võimaldamine. Lisaks õigustavad uut meedet kõnealuste laenude pikk tagasimaksetähtaeg (30 aastat), meetme väike maksumus (29 miljonit eurot ehk 1,5 % kavast), Läti piiratud kapitaliturg, kus selliste pikaajaliste projektide jaoks on vähe alternatiivseid rahastamisallikaid, ning meetme sotsiaalne suunitlus, sest selliste sotsiaalsete meetmete pikaajaline rahastus on võrreldes muude poliitikavaldkondade meetmetega tagasihoidlikum. Läti on taotlenud ka komponendi 3 (ebavõrdsuse vähendamine) sihi 130a ja meetme 3.1.2.6.i (tehniliste abivahendite kättesaadavuse hõlbustamine) lisamist.

(7) Komisjon leiab, et Läti esitatud põhjustel on määruse (EL) 2021/241 artikli 21 lõike 2 kohane muutmine õigustatud ja nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust tuleks seetõttu muuta.

Eesmärkide ja sihtide jaotus

(8) Eesmärkide ja sihtide osamaksete jaotust tuleks muuta vastavalt kavas tehtud muudatustele ja Läti esitatud esialgsele ajakavale.

Tehniliste vigade parandamine

(9) Nõukogu rakendusotsuse tekstist on kokku nelja komponendi all leitud viis tehnilist viga, mis mõjutavad ühte eesmärki, ühte sihti ja nelja meedet. Nõukogu rakendusotsust tuleks muuta, et parandada need tehnilised vead, mis ei kajasta komisjonile 30. aprillil 2021 esitatud taaste- ja vastupidavuskava sisu nii, nagu komisjon ja Läti selles kokku leppisid. Need tehnilised vead on seotud järgmisega: komponendi 2 (digipööre) meetme 2.1.2.1.i (tsentraliseeritud juhtimisplatvormid, -süsteemid ja teenused) siht 33, komponendi 3 (ebavõrdsuse vähendamine) meetme 3.1.1.3.i (investeeringud riiklikusse taristusse, et arendada piirkondlikke tööstusparke) eesmärk 94 ning järgmiste meetmete kirjeldus: komponendi 1 (kliimamuutused ja keskkonnasäästlikkus) meede 1.2.1.3.i (munitsipaalhoonete ja taristu parandamine, edendades üleminekut taastuvenergia tehnoloogiale ja parandades energiatõhusust), komponendi 3 (ebavõrdsuse vähendamine) meede 3.1.1.3.i (investeeringud riiklikusse taristusse, et arendada piirkondlikke tööstusparke) ja meede 3.1.2.4.i (sotsiaal- ja kutsealase rehabilitatsiooni teenuste koostoime arendamine puuetega inimeste toimetulekuvõime parandamiseks) ning komponendi 4 (tervishoid) meede 4.1.1.2.i (ülikoolikliinikute ja piirkondlike haiglate tervishoiutaristu tugevdamise toetamine). Paranduste tegemine ei mõjuta nimetatud meetmete rakendamist.

Komisjoni hinnang

(10) Komisjon on hinnanud muudetud taaste- ja vastupidavuskava määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõikes 3 sätestatud hindamiskriteeriumide alusel.

Olulise kahju ärahoidmise põhimõte

(11) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile d ja V lisa kriteeriumile 2.4 tagatakse muudetud taaste- ja vastupidavuskavaga eeldatavasti, et ükski taaste- ja vastupidavuskavas sisalduv reformide ja investeerimisprojektide elluviimise meede (hinne A) ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärkide saavutamist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852[4] artikli 17 tähenduses (olulise kahju ärahoidmise põhimõte).

(12) Muudetud taaste- ja vastupidavuskavas on tagatud olulise kahju ärahoidmise põhimõtte järgimine, mis on sätestatud põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ tehniliste suunistega (2021/C58/01) ning see on kooskõlas metoodikaga, mis on esitatud komisjoni teatises „Tehnilised suunised olulise kahju ärahoidmise põhimõtte kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu määruse alusel“. Komisjon on jõudnud järeldusele, et Läti esitatud teave kinnitas kõigi muudetud ja uute meetmete vastavust kõnealusele põhimõttele.

Rohepöörde, sealhulgas elurikkuse toetamine

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

(13) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile e ja V lisa kriteeriumile 2.5 sisaldab muudetud taaste- ja vastupidavuskava meetmeid, mis aitavad suures ulatuses (hinne A) kaasa rohepöördele, sealhulgas elurikkusele, või sellest tulenevate probleemide lahendamisele. Kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad 38,14 % muudetud taaste- ja vastupidavuskava kogueraldisest ja 100 % REPowerEU peatükis sisalduvate meetmete hinnangulisest kogukulust, mis on arvutatud vastavalt määruse (EL) 2021/241 VI lisas esitatud metoodikale. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 17 on muudetud taaste- ja vastupidavuskava kooskõlas riiklikus energia- ja kliimakavas (2021–2030) sisalduva teabega.

(14) Pärast taaste- ja vastupidavuskava kavandatud muutmist vähenes kliimaeesmärkide toetus varasemalt 41,51 %-lt praegusele 38,14 %-le. Kliimaeesmärkide toetuse vähenemine kajastab komponendi 1 (kliimamuutused ja keskkonnasäästlikkus) meetme 1.1.1.1.i (investeering: konkurentsivõimeline reisijate raudteevedu Riia linna ühistranspordisüsteemis) ühe investeeringu väljajätmist ja selle asendamist kavas uue investeeringuga, mis toetab Riias sellise mitmeliigilise ühistranspordisüsteemi arendamist, mille keskmes on raudteetransport. Muudatus tähendab, et jäetakse välja üks investeering, mis varem aitas kliimaeesmärkide saavutamisele kaasa 100 %, ja asendatakse see uue investeeringuga, mis aitab kliimaeesmärkide saavutamisele kaasa 40 %.

Kulud

(15) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile i ja V lisa kriteeriumile 2.9 on muudetud taaste- ja vastupidavuskavas esitatud põhjendused taaste- ja vastupidavuskava hinnangulise kogukulu summa kohta mõõdukas ulatuses (hinne B) mõistlikud ja põhjendatud, kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses riigis eeldatava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

(16) Läti esitatud teave muudetud taaste- ja vastupidavuskava kulude kohta on üksikasjalik ja hästi põhjendatud. Läti esitas samuti eraldi dokumendid, sealhulgas kuluarvutuste aluseks olnud metoodika üksikasjaliku kirjelduse ja selgitused selle kohta, kuidas varasemad projektid on alusdokumentidena seotud uute meetmete kuluprognoosidega, ning dokumendid ELi rahastamise täiendavuse kohta, kui need on olemas. Kuluprognooside ja lisateabe hindamine näitab, et enamik uute meetmete kuludest on hästi põhjendatud, mõistlikud ja usaldusväärsed ning ei sisalda liidult juba saadud või saadava rahastusega kaetavaid kulusid. Kuna teatavad kuluelemendid ei ole täielikult dokumenteeritud, antakse hinnang, et kuluarvestusteave on mõõdukas ulatuses selge, mis tagaks hinde B. Taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu on kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ja vastavuses riigis eeldatava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

Positiivne hinnang

(17) Pärast seda, kui komisjon on andnud muudetud taaste- ja vastupidavuskavale positiivse hinnangu ja leidnud, et kava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele, tuleks kooskõlas kõnealuse määruse artikli 20 lõikega 2 ja V lisaga ette näha muudetud taaste- ja vastupidavuskava rakendamiseks vajalikud reformid ja investeerimisprojektid, asjakohased eesmärgid, sihid ja näitajad ning summa, mille liit teeb muudetud taaste- ja vastupidavuskava rakendamiseks kättesaadavaks tagastamatu rahalise toetusena.

Rahaline toetus

(18) Läti muudetud taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogumaksumus on 1 969 244 522 eurot. Kuna muudetud taaste- ja vastupidavuskava hinnanguline kogukulu on võrdne Läti jaoks ettenähtud ajakohastatud maksimaalse rahalise toetusega, peaks Läti muudetud taaste- ja vastupidavuskava jaoks eraldatud, artikli 20 lõike 4 kohaselt määratud rahaline toetus olema võrdne Läti muudetud taaste- ja vastupidavuskava jaoks kättesaadava maksimaalse rahalise toetuse kogusummaga. See summa on 1 969 244 522 eurot.

(19) Seepärast tuleks nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust (ST 10157/21 INIT; ST 10157/21 ADD 1) Läti taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta vastavalt muuta. Selguse huvides tuleks kõnealuse nõukogu rakendusotsuse lisa täielikult asendada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust, millega kiidetakse heaks Läti taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang, muudetakse järgmiselt.

1) Artikkel 1 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 1*

Taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmine

Läti muudetud taaste- ja vastupidavuskavale määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõikes 3 sätestatud kriteeriumide alusel antud hinnang kiidetakse heaks. Taaste- ja vastupidavuskava alla kuuluvad reformid ja investeerimisprojektid, taaste- ja vastupidavuskava seire ja rakendamise kord ja ajakava, sealhulgas asjakohased eesmärgid ja sihid, kavandatud eesmärkide ja sihtide saavutamisega seotud asjakohased näitajad ning komisjonile vajalikele alusandmetele täieliku juurdepääsu andmise kord on esitatud käesoleva otsuse lisas.“

2) Lisa asendatakse käesoleva otsuse lisas esitatud tekstiga.

Artikkel 2
Adressaat

Käesolev otsus on adresseeritud Läti Vabariigile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja